

כ"א אדר א תשפ"ב

22 פברואר 2022

הנדון: המאבק על סל הקליטה לנקלטים עתידיים.

שלום לכולם/ן,

אנחנו מבקשים לעדכן אתכם/ן בנושא המאבק על סל הקליטה לנקלטים עתידיים, שהינו למעשה מאבק כנגד ניסיון של משרד האוצר לכפות עלינו דיפרנציאליות בשכר.

כפי שאתם זוכרים, בקיץ שעבר שלח הממונה על השכר במשרד האוצר הודעה לכל האוניברסיטאות על כוונתו לאסור תשלום של סלי קליטה במתכונת שקיימת אצלנו כבר שני עשורים, וקיימת גם במרבית המוסדות האחרים בצורה כזו או אחרת. במקום זאת, הממונה הודיע להנהלות האוניברסיטאות על מתווה חדש לסלי קליטה, במסגרתו יוענקו סלים רק לשיעור קטן מחברי הסגל הנקלטים, וגם אז, רק בתנאי שגובה הסל יהיה דיפרנציאלי ולא אחיד לכל אלה שיזכו לקבל אותו. הדיפרנציאליות המוצעת הזאת תהיה לגמרי בשליטת ההנהלה.

נזכיר שסל הקליטה במתכונתו הנוכחית ניתן באופן שווה לכל הנקלטים החדשים ובא לעולם במטרה מוצהרת של כל הצדדים לפצות את הנקלטים החדשים (החל מ-2004) על מעברם מפנסיה תקציבית לפנסיה צוברת שמבטיחה קצבה פחותה לעת פרישה. בא כעת האוצר ומציע לרמוס את סל הקליטה הזה. ולמרות שלסידור החדש האוצר עדיין קורא "סל קליטה" זה לא יהיה סל קליטה אחיד ושוויוני בכלל אלא מכשיר ניהולי חדש צופה פני עתיד להכנסת שכר דיפרנציאלי בכל האוניברסיטאות!

לוז העניין: גם היום שכרנו דיפרנציאלי. דיפרנציאלי בין דרגות, בין ממלאי תפקיד, בין זוכים במענקי מחקר ואלה שאינם זוכים, ועוד. אך כל הבדלי השכר האלה נגזרים מפעילות אקדמית או הצטיינות אקדמית, לכן אפשר לקרוא לזה דיפרנציאליות שכר אקדמית, הנובעת מהישגנו האקדמיים כפי שהם נשפטים על-ידי עמיתינו לקהילה. המתווה החדש של הממונה על השכר במשרד האוצר – כפי שיוסבר להלן – מנסה, ולא בפעם הראשונה לאורך השנים, להכניס דיפרנציאליות שכר ניהולית! כלומר דיפרנציאליות שתהיה פררוגטיבה של הנהלת האוניברסיטה לפי שיקולים ניהוליים וחמור לא פחות מכך, לפי שיקולים שוקיים (כלומר מה השכר האלטרנטיבי של חוקר/ת בשוק הפרטי). כך למשל חוקר בתחום של מנהל עסקים יקבל סל קליטה גבוה יותר מאשר חוקרת בתחום של פילוסופיה, בגלל האופק התעסוקתי האלטרנטיבי שלהם.

הסכנה: מתחילים בקטנה, רק בסלי הקליטה, אך בהמשך יגיע היום שבו לא יהיו לנו בכלל הסכמי שכר קיבוציים וכל האקדמיה תתנהל לפי הסכמי שכר אישיים. כל מי שעיניו בראשו יבין איך זה ישפיע על תחומי הלימוד והמחקר ופעילות האוניברסיטה – מהלך כזה יחתור תחת עקרונות האקדמיה כמוסד שמחויב למחקר מדעי בסיסי בכלל תחומי הדעת ללא זיקה ישירה לשיקולים מסחריים.

התערבות ביחסי העבודה וקביעת הסדרים לאוניברסיטאות ולארגוני הסגל הם מחוץ לסמכותו של הממונה על השכר. על פי החוק סמכותו מוגבלת למנוע הסדרים שחורגים מהמקובל מבחינה תקציבית, ואילו כאן באופן חריג ובלתי מקובל הוא מבקש להתערב ולכפות על הצדדים ליחסי העבודה הסדרים במתכונת שאינה מקובלת עליהם. יתרה מכך, באוניברסיטה העברית (בניגוד לאוניברסיטאות האחרות) ניתן כבר ב-2008 אישור מפורש ובכתב של הממונה על השכר להסדר סל הקליטה הנוכחי, אותו הוא מבקש כעת לבטל ולהחיל במקומו את כללי סל הקליטה המופחת והדיפרנציאלי.

כפי שדיווחנו בעבר, ארגון הסגל של אוניברסיטת חיפה ביחד עם שאר ארגוני הסגל הביעו התנגדות נחרצת לרעיון. גם משום רמיסת סל הקליטה עצמו, ויותר מכך בגלל ה"רגל בדלת" שמהווה צעד זה לקראת הכנסת הדיפרנציאליות ניהולית בכל האוניברסיטאות.

באוניברסיטה העברית, מאחר שמדובר בניסיון לבטל הסכמות קיבוציות בין הסגל לבין ההנהלה שקיבלו את כל האישורים הנדרשים, פנה ארגון הסגל לפני מספר חודשים לבית הדין לעבודה. בתביעתו הבהיר הוועד בין השאר, שהצעד של הממונה על השכר מהווה פגיעה חמורה בחופש ההתאגדות, שמכוחו קיים תוקף להסכמים קיבוציים. בדיון שהתקיים בנובמבר, סוכם על הקפאת תוקף ההנחיות החדשות של הממונה עד לסוף חודש פברואר, וקביעת הדיון בתיק לגופו בסוף ינואר. למרות שהממונה עושה מאמץ לדחות את הדיון בתיק, הדיון בנדון צפוי להיערך בשבועות הקרובים.

במקביל, נציגי הנהלות שאר האוניברסיטאות קיימו משא ומתן עם הממונה – ללא תיאום עם ארגוני הסגל שלהם – וגיבשו הצעה אשר לצערנו מאמצת את עצם הרעיון של סל קליטה דיפרנציאלי. לפי הצעה זו ישולם סל קליטה גבוה יותר לנקלטים בתחומי הייטק והנדסה בהשוואה לתחומים אחרים, וכן יהיה פיזור נרחב בגובה סל הקליטה. אוניברסיטה שתבחר לשלם סל קליטה אחיד לכולם תוכל לשלם רק 60,000 ש"ח (פחות מ-20% מגובה הסל האחיד שקיים אצלנו כיום). ככל שהפערים בין הנקלטים יהיו גבוהים יותר – כלומר שתהיה יותר דיפרנציאליות – כך ממוצע סלי הקליטה שניתן יהיה לשלם יהיה גבוה יותר!

המועצה המתאמת של ארגוני הסגל הבכיר באוניברסיטאות דנה בהצעה זו בתחילת השבוע ודחתה אותה על הסף. גם בוועד ארגון הסגל שלנו ערכנו דיון עקרוני בנושא, וגם בו הובעה התנגדות נחרצת וגורפת להסדר ברוח זו ולעצם רעיון הדיפרנציאליות. ההתנגדות לדיפרנציאליות בסל הקליטה היא הן לגבי פערים בגובה הסל בין תחומי ידע שונים והן לגבי פערים על סמך מידת "כוכבותם" של נקלטים חדשים בעיני ההנהלה. אנו משוכנעים שהתרומה של חברי סגל במדעי הרוח לאוניברסיטה ולחברה בכללותה אינה פחותה מזו של חברי סגל במדעי המחשב או במנהל עסקים. אנו גם משוכנעים שהזכאות לסל קליטה לא צריכה להיות תלויה ב"כוכבותם" של חברי הסגל, מה גם שהקביעה לגבי מידת ה"כוכבות" של חבר סגל, במיוחד בשלב הקליטה, נתונה לפרשנויות שונות.

יתרה מכך, בין אם הממונה על השכר מוכן להודות בכך או לא, סל הקליטה מהווה חלק מתנאי השכר שלנו, ודיפרנציאליות בסל הקליטה משמעה דיפרנציאליות (גם אם חלקית מאד בשלב זה) בשכר. עקרון בסיסי של התאגדות חברי הסגל בארגוני עובדים הינו קביעת השכר בהסכמים קיבוציים לפי מדרגות אחידות ולא במו"מ אישי. דיפרנציאליות בסל הקליטה פותחת פתח בעייתי למו"מ אישי על השכר. היא תוביל למתיחות בין חברי סגל, למרירות, לחיפוש הצעות במוסדות אחרים באופן שוטף כדי לייצר תחרות מלאכותית, ולפגיעה בסולידריות ובכוח הארגוני שלנו – שחיוניים לשורה של מטרות, החל מהסכמי שכר וכלה בקביעות שמקנה לנו ביטחון תעסוקתי בשעות משבר ומבטיחה גם את החופש האקדמי. נראה שהמטרה של משרד האוצר היא להחליש את הכוח הארגוני שלנו ואת הסולידריות בין חברי סגל ותיקים לחדשים, בין חברי סגל מתחומי מחקר שונים, ובין חברי סגל ממוסדות שונים. נמשיך לעשות כל מאמץ כדי למנוע זאת.

חשוב להדגיש כי קיימת כבר עתה מידה לא מעטה של דיפרנציאליות בשכר על בסיס הבדלים בקצב הקידום, בזכיה בקרנות מחקר, ועוד. אבל הבדלים אלה מעוגנים בהסכמי השכר שלנו, הם נותנים הזדמנות שווה לכולם והם אינם מבוססים על שיקול דעת של ההנהלות או על משא ומתן אישי מולן אלא על הישגים אקדמיים המעוגנים בקריטריונים מדעיים.

בימים אלה מתחיל מו"מ על הסכם שכר חדש לסגל האקדמי באמצעות המועצה המתאמת. במסגרת מו"מ זה יעלה גם הנושא של סלי הקליטה מתוך שאיפה להסדיר את סלי הקליטה בכלל האוניברסיטאות באופן דומה ככל האפשר למה שנהוג באוניברסיטה העברית. סביר להניח שיידרש מאבק מול משרד האוצר, הן על עדכון השכר והן על הסוגיות האחרות שיועלו במו"מ ארצי זה, ובפרט מול מאמצי האוצר לייצר דיפרנציאליות בשכר. בבוא העת נזדקק לתמיכה שלכם במאבק זה.

נשמח לשמוע מכם הערות, הצעות ומחשבות אחרות.

בברכה,
וועד ארגון הסגל האקדמי הבכיר
פרופ' צביקה קופליק, יו"ר